

บทที่ 5

บทสรุป

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สถานภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการใช้นวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและจากสภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุน การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของผู้บริหาร โดยใช้วิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร วารสาร งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอน วิชาภาษาไทยและตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ รวม 200 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างประชากรได้จำนวน 132 คนต่อกลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าฯ คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด
ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเพื่อสอบถามสภาพและปัญหาแนวทางการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 สถานภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารเพื่อสอบถามสภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุน

ลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบคำถามปลายเปิด (Open-end)

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือติดต่อบริษัท และขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวนกลุ่มละ 180 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนมาทางไปรษณีย์รวมจำนวน 157 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.5 และได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ได้กลุ่มตัวอย่างละ 132 ชุด

5. ทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ สำหรับรายชื่อที่เป็นแบบตรวจสอบรายการและส่วนที่เป็นแบบคำถามปลายเปิดนั้น ใช้วิธีการรวบรวมและจัดกลุ่มเรียงตามลำดับความถี่และการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ใช้วิธีการนำเสนอในรูปของตารางกิ่งบรรายเรียงตามลำดับความถี่

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้เป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

1. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 75 อายุอยู่ระหว่าง 36-40 ปี วุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า รองลงมาเป็นปริญญาโท เป็นครูมาแล้ว 11-20 ปี ระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่สอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา รองลงมาเป็นสอนทั้งสองระดับชั้นทั้งประถมและมัธยมศึกษาที่ถนัดสอนมากที่สุด คือ วิชาภาษาไทย หน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมาย ส่วนใหญ่ทำหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น ใช้เวลา 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการเตรียมการสอนวิชาภาษาไทย และใช้เวลา 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการทำการสอนวิชาภาษาไทย เข้าใจในหลักสูตรวิชาที่สอนและเข้าใจด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากที่สุด มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร มีแผนการสอนใช้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำขึ้นใช้เองส่วนใหญ่สามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนในระดับปานกลาง สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้ครูกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ นั้น เนื่องจากกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน รองลงมาเป็น สื่อ เวลา

และการประเมินผล เมื่อพิจารณาด้านกิจกรรม ประกอบการเรียนการสอน สาเหตุเพราะนักเรียน มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมาก ด้านสื่อ สาเหตุเพราะสื่อประกอบการสอน ไม่มีในท้องถิ่น ไม่สามารถผลิตสื่อได้เอง ด้านเวลา สาเหตุเพราะต้องใช้เวลามาก เมื่อพิจารณาด้านผลการเรียน ของนักเรียนตามการรับรู้ของครู ส่วนใหญ่เห็นว่าผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับ ไม่น่าพอใจ และสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียน ไม่น่าพอใจนั้น ครูทุกคนเห็นว่าเนื่องมาจากตัวนักเรียน รongลง ไป คือ ผู้ปกครองและครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง ด้านต่างๆ เพื่อยกระดับผลการเรียนของนักเรียน ดังนี้คือ เห็นควรให้มีการปรับปรุงในทุกๆด้าน ทั้งด้านตัวผู้เรียน ครูผู้สอนและการให้การสนับสนุนของผู้ปกครองและผู้บริหาร ตามความเห็นของครู เห็นว่าเทคนิควิธีสอนหรือสื่อที่จะช่วยทำให้นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นในระดับมากที่สุด ไม่มี มีแต่ ในระดับมาก ทุกรายการยกเว้นการบรรยาย และเมื่อพิจารณาสิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสิ่งที่เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด ไม่มี สิ่งที่เป็นปัญหา ในระดับมาก อันดับแรกคือ ตัวนักเรียน รongลง ไปคือ สื่อการสอนและเทคนิคการสอน สิ่งที่เป็นปัญหา ในระดับปานกลางคือ สภาพท้องถิ่น หมู่บ้าน รongลง ไปคือ โรงเรียนและผู้บริหาร ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในระดับมาก โดยได้รับความรู้เรื่องการวิจัยจากการอ่านวารสาร รายงาน การวิจัยและมีความรู้ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัดกรรมด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและพร้อมที่จะ เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตน ครูส่วนใหญ่เคยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับวัดกรรม ไปใช้และสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ

2. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแผนการสอนหรือการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ด้านกิจกรรม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอนให้มากที่สุด ด้านสื่อ ควรจัดซื้อและผลิตสื่อเพิ่มเติม ให้ครบทุกจุดประสงค์ โดยให้ การสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ให้มากขึ้นและต้องจัดเวลาสำหรับการผลิตสื่อให้ด้วย ด้านเวลา การสอนภาคปฏิบัติ ควรจัดเวลาให้เป็นคาบต่อเนื่องกัน ควรจัดเวลาให้ยืดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม ด้านการประเมินผล ต้องใช้วิธีการประเมินหลายแบบ เช่น การสังเกต สอบถามและทดสอบ ควรสร้างแบบทดสอบตามจุดประสงค์เพื่อไว้ใช้ในการประเมินและควรสร้างแบบวัดมาตรฐานไว้ใช้ เมื่อพิจารณา เรื่องที่ต้องการปรับปรุงครูส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุงเรื่อง เทคนิคการจัดการเรียน การสอน รongลง ไปคือ แหล่งวิชาการเพื่อการค้นคว้าและตำรา

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร

สภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 93.2 อายุมากกว่า 50 ปี วุฒิต่างการศึกษาปริญญาตรีสูงสุด รองลงไปคือ ปริญญาโท ส่วนใหญ่เป็นครูมาแล้วมากกว่า 25 ปี ผลการวิเคราะห์ด้านการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการทำหน้าที่สอน สำหรับวิธีจัดบุคลากรเข้าสอนวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่จัดให้สอนตามกำลังของบุคลากรที่มีอยู่ มีการกำหนดให้ครูจัดทำและใช้แผนการสอนในลักษณะการดำเนินการให้มีทุกรายวิชา จัดให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบวิชาภาษาไทย ในลักษณะวิเคราะห์ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ แสดงความเห็นเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการและการใช้บริการแหล่งวิทยาการ มีระดับต่างๆ ดังนี้ คือ ห้องสมุด หนังสือตำรา โบราณสถาน ศาสนสถาน ชุมชน สถานศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่เพียงพอ และสิ่งที่อยู่ในระดับขาดแคลน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ สถาบันอุดมศึกษา คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต จานดาวเทียม องค์กรเอกชน สถานทูต สถานกงสุล สถานประกอบการ ด้านการนิเทศการสอนส่วนใหญ่จัดให้มีการนิเทศภายในเท่านั้น มีการสนับสนุนด้านการใช้สื่อการสอน โดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหา มีความเห็นในเรื่องความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ คือ มีความพร้อมในระดับเพียงพอ เรื่องแสงสว่างภายในห้องเรียนและความสะอาดปลอดภัย มีความพร้อมในระดับน้อย คือ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทางภาษา และที่มีความพร้อมในระดับขาดแคลน คือ ขนาดและจำนวนห้องเรียน ห้องศูนย์การเรียนภาษาไทย ห้องชุมนุมภาษาไทย ห้องศูนย์สารสนเทศ และห้องบริการเทคโนโลยีทางการศึกษา เมื่อพิจารณาการสนับสนุนด้านงบประมาณ ผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุนด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อยทุกรายการ ทั้งการจัดซื้อหนังสือตำรา การจัดซื้อสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน ให้การสนับสนุนสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาภาษาไทย โดยการจัดส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ดูงาน

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาของครูและสภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุนของผู้บริหารในการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เชียงใหม่ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหา แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุ ระหว่าง 36-40 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี เป็นครูมาแล้ว 11-20 ปี มีคุณวุฒิ และประสบการณ์เพียงพอที่จะเป็นพื้นฐาน ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ได้ และพบว่าภารกิจที่รับผิดชอบในปัจจุบัน ครูประมาณครึ่งหนึ่งจะสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา แต่อีกจำนวนถึงหนึ่งในสามที่ต้องสอนทั้งสองระดับชั้น คือ ทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สามารถ สุยะโกทอง (2537) ที่พบว่าการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีการจัดครูผู้สอน ผลิตเปลี่ยนแปลงเวียนทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หน้าที่พิเศษในโรงเรียนส่วนใหญ่ครูภาษาไทย ต้องทำหน้าที่อาจารย์ประจำชั้นและงานทางวิชาการ ทำหน้าที่สอนวิชาภาษาไทยอยู่ระหว่าง 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนวิชาอื่นอีก 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทำงานในหน้าที่พิเศษระหว่าง 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แตกต่างจากงานวิจัยของ สุภัทธา ชุสม (2536) ที่ศึกษาพบว่า ครูภาษาไทยของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่สอนวิชาภาษาไทย น้อยกว่า 10 คาบต่อสัปดาห์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ก่อนยังมีจำนวนห้องเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพียงระดับชั้นและ 1-2 ห้องเรียน ประกอบกับระยะเวลาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณ 3 ปีเท่านั้น ซึ่งทำให้ครู ภาษาไทยสอนวิชาภาษาไทยต่ำกว่า 10 คาบต่อสัปดาห์ ในปี 2540 หรืออีก 4 ปีต่อมา มีการพัฒนา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาและมีผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนให้ นักเรียนได้เรียนต่อกันมากขึ้น และรัฐบาลมีการส่งเสริมอย่างจริงจังทั้ง ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และ 8 จึงทำให้ครูภาษาไทยต้องรับหน้าที่และมีภาระมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนพบว่าครูผู้สอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เข้าใจจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร มีแผนการสอนใช้โดยครูเป็นผู้จัดทำขึ้นใช้เอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อ่ำไพ ตินะมาส (2534) ที่พบว่าครูภาษาไทยเข้าใจหลักสูตร มีการดำเนินงานด้านจุดประสงค์ของหลักสูตรและปฏิบัติตามหลักการด้านจุดประสงค์ได้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูภาษาไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เคยได้รับความรู้ด้านการใช้หลักสูตร ในระหว่างที่เรียนมาแล้ว ย่อมทราบถึงประโยชน์หรือความสำคัญของหลักสูตรต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนพบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยประสบปัญหาที่ทำให้ครูไม่สามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ เนื่องมาจากกิจกรรม รองลงไป คือ สื่อ เวลาและการประเมินผล กิจกรรมมีความยุ่งยากในการเตรียมการสอน เวลาไม่พอต่อการจัดกิจกรรม นักเรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมากและไม่กล้าแสดงออก ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธีระนุช ทีปะปาล (2531, หน้า 69) ที่พบว่าครูภาษาไทยไม่ค่อยรู้เทคนิคใหม่ๆเกี่ยวกับการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูภาษาไทยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้ประสบปัญหาดังกล่าวในระดับมากและจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า การจัดหาเอกสารเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ ตลอดจนการจัดส่งครูเข้าอบรม สัมมนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะยังไม่ทั่วถึงเพียงพอ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพบว่าครูผู้สอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุงการเรียนการสอนเรื่องเทคนิคการจัดการเรียนการสอน รองลงไปคือ แหล่งวิชาการเพื่อการค้นคว้าและตำรา รูปแบบและแผนการสอน ตลอดจนการสนับสนุนวัสดุสื่อการสอน แสดงให้เห็นว่าครูมีความตั้งใจที่จะเพิ่มสมรรถภาพทางการสอนของตนเองให้ดีขึ้น แสดงความสนใจการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต้องการพัฒนาให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ จันตะชาติ (2537) ที่ศึกษาความต้องการในการนำนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอนไปใช้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอนว่าเมื่อใช้แล้วจะเกิดผลดีในระดับมาก

จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาเกี่ยวกับแหล่งวิทยากร และการใช้บริการจากแหล่งวิทยากร พบว่าส่วนใหญ่ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ สถาบันอุดมศึกษา คอมพิวเตอร์ จานดาวเทียม องค์กรเอกชน สถานทูตและสถานประกอบการ และมีแหล่งวิทยากร ในระดับไม่เพียงพอ คือ ห้องสมุด หนังสือ ตำรา โบราณสถาน ชุมชนและสถานศึกษา ในพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนปัญหาเรื่องความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ พบว่ามีปัญหาในระดับขาดแคลน คือ ขนาดและจำนวนห้องเรียน ห้องศูนย์การเรียนรู้ภาษาไทย ห้องชุมนุมภาษาไทย ห้องศูนย์สารสนเทศ และห้องบริการเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สยามรณ สุธะโกทอง (2537) ที่พบว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่ มีการสร้างอาคารเรียนเพื่อการสนับสนุนกิจการมัธยมศึกษา จำนวนน้อย และมีการนำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซม ใช้กับงานมัธยมศึกษาซึ่งเป็นผลจากปัญหาอุปสรรคที่พบ เช่น ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอาคารเรียน ห้องเรียนและจากการศึกษาของ เอี่ยม มิ่งฉลาด (2537) พบว่า ปัญหาด้านการบริหารและบริการหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาดังนี้ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรล่าช้า การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิ จำนวนครูและวัสดุสื่อการสอนประกอบหลักสูตร มีไม่เพียงพอ และขาดสถานที่สำหรับจัดบริการแหล่งวิทยากร ซึ่งสอดคล้องกับ จิตตะกานต์ เทนศิริพันธุ์ (2537) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเทคโนโลยีทางการสอนของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการสอนนั้น พบว่า วัสดุการสอนที่ครูผู้สอนนำไปใช้สูงสุดคือ ตำรา อุปกรณ์การสอนที่นำมาใช้สูงสุดคือ กระดานดำ เทคนิควิธีการสอนที่นำมาใช้สูงสุดคือการสอนแบบฝึกปฏิบัติและสื่อสำเร็จรูปที่ใช้วิธีการอย่างเป็นระบบที่นำมาใช้สูงสุดคือชุดการสอน ส่วนผู้บริหารทุกคนเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างมากที่ต้องนำเอาเทคโนโลยีทางการสอนมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. อุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีทางการสอน พบว่าโดยส่วนใหญ่ในการใช้วัสดุการสอนและอุปกรณ์การสอน ครูผู้สอนมีปัญหาด้านจำนวนวัสดุไม่มีหรือไม่เพียงพอมากที่สุด ในการใช้เทคนิควิธีการสอนมีปัญหาด้านขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้มากที่สุดและการใช้สื่อสำเร็จรูปที่ใช้วิธีการอย่างเป็นระบบ มีปัญหาด้านการไม่มีความรู้และขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำมากที่สุด ส่วนผู้บริหารเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีทางการสอน มีปัญหาเนื่องมาจากปัญหาทางด้านงบประมาณไม่เพียงพอและมีความล่าช้า ปัญหาที่ครูผู้สอนบางคนยังคิดว่าการนำเทคโนโลยี

ทางการสอนมาใช้ยังเป็นสิ่งที่ยุ่งยากและยังยึดติดกับวิธีการสอนแบบเก่าอยู่ ปัญหาด้านการขาดบุคลากรที่มีความรู้และคำแนะนำในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการสอนโดยตรง ปัญหาด้านการอยู่ไกลจากแหล่งบริการ และปัญหาด้านการขาดการประสานงานกันในหน่วยงาน

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของผู้บริหาร

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายกระดับชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธารัตน์ วาคาบายาชิ (2537) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศชายมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในโรงเรียนในชนบทสูงกว่าเพศหญิง เช่น การเดินทางไปติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน โรงเรียนกันที่ว่าการอำเภอหรือจังหวัด ซึ่งต้องอาศัยรถจักรยานยนต์เป็นหลักส่วนที่พบว่าอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ส่วนใหญ่ อายุมากกว่า 50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยทำงานและมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นเวลานาน สามารถนำประสบการณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมทางด้านวิสัยทัศน์และคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังที่ดำรงค์ คำจันทร์บุญเรือง (2528) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุมากมีวุฒิการศึกษาสูง มีระยะเวลาและประสบการณ์ดำรงตำแหน่งมานาน จะเป็นผู้มีคะแนนด้านมิติประสิทธิผล สูงกว่ากลุ่มอื่น

จากการศึกษาของสายใจ ไอสถิกานนท์ (2539) พบว่า การเตรียมครู ครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาล้วนใหญ่ได้รับการเตรียมความพร้อมน้อยกว่า 1 เดือน โดยการเข้ารับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง เกี่ยวกับด้านหลักสูตร วิธีการสอน การเขียนแผนการสอน การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียน มีการจัดครูเข้าสอนโดยคัดเลือกครูที่ตรงวิชาเอก หรือจากประสบการณ์และความสนใจ ซึ่งผลจากการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าแตกต่างกัน คือ ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ไม่มีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการทำหน้าที่สอนและวิธีจัดหาบุคลากรเข้าสอนวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่จะให้สอนตามกำลังของบุคลากรที่มีอยู่ ซึ่งตรงกับข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ คือ ฝ่ายศึกษานิเทศก์ยังไม่ได้จัดการอบรมให้ความรู้ก่อนทำหน้าที่สอนของครู ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันและสอดคล้องกับ มานพ ภัคเนียรนาท (2537) ศึกษาปัญหา

และอุปสรรคในการดำเนินงานเตรียมความพร้อม พบว่า โรงเรียนส่วนมากไม่มีการวางแผน การเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า การเตรียมบุคลากร ยังอาศัยการดำเนินการโดยหน่วยงาน ต้นสังกัดเป็นส่วนใหญ่ บุคลากรมีภาระงานเกินกำลัง และสอดคล้องกับ วินิจ สุริยะ (2537) ศึกษาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การจัดการและการบริหารงาน วิชาการส่วนใหญ่ ขาดความพร้อมและมีปัญหาในด้านบุคลากร ผู้บริหารและครูได้พยายามจัด การเรียนการสอนให้ดีที่สุดตามที่ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ แต่ก็มีข้อจำกัดหลายอย่างในการ ดำเนินงานคือ มีระยะเวลาในการเตรียมการในด้านต่างๆน้อย ขาดครูที่มีความรู้เฉพาะสาขา ครูไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการจัดสรรเพิ่ม และกุลเชษฐ์ แก้ววี (2537) ศึกษาด้านปัญหา การบริหารงานบุคลากร พบว่า ขาดครูในภาพรวม ขาดแคลนครูบางสาขา และครูขาดความมั่นใจ ในการสอนซึ่งตรงกับ เอี่ยม มิ่งฉลาด (2537) ที่ศึกษาปัญหาด้านการบริหารและบริหารหลักสูตร พบว่า การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิ จำนวนครูและวัสดุสื่อการสอนประกอบหลักสูตร มีไม่เพียงพอ รวมถึง ปรีชา กัณธิยะ (2537) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและนโยบายของรัฐและความคิดเห็นของ ชุมชนเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ของรัฐเท่าที่ผ่านมามีข้อจำกัดในด้านงบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความชำนาญในการสอน ระดับมัธยมศึกษา การจัดครูให้สอนวิชาภาษาไทยตามกำลังของบุคลากรในโรงเรียนหรือตามความ สัมครใจ ย่อมมีผลกระทบในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ได้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะเห็นว่าเป็น โอกาสที่จะได้ใช้และได้พัฒนาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ทั้งยังเป็นประสบการณ์ที่ท้าทายและน่าสนใจ ขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มภาระงาน ต้องรับผิดชอบ การสอนมากกว่าหนึ่งรายวิชา ต้องเตรียมการสอนมากขึ้นและยังต้องทำงานพิเศษนอกเหนืองานสอน จึงทำให้รู้สึกวิตกกังวลในการทำงาน แต่โรงเรียนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้นซึ่งมักมีผลส่วนทางกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางการสนับสนุนด้านงบประมาณพบว่า มีการสนับสนุน ด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อย ทุกรายการทั้งการจัดซื้อหนังสือตำรา การจัดซื้อสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตะกานต์ เทพศิริพันธ์ (2537) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ครูภาษาไทยพบมากที่สุด ได้แก่ การขาด งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ความต้องการในการใช้เทคโนโลยีทางการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการด้านการจัดสรรงบประมาณในการผลิต การจัดหาและค่าซ่อมแซมให้เพียงพอ มากที่สุดและสอดคล้องกับ ปิยะดา พูลทาจาร์ (2537) ที่พบว่าสิ่งที่ปัญหาามากที่สุดในการวัด

และประเมินผล คือ เครื่องมือวัดและประเมินผลมีไม่เพียงพอ ขาดมาตรฐาน สิ่งที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด คืองบประมาณ จากการประเมินผลโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษา พบปัญหาว่า ด้านงบประมาณที่ได้รับเห็นไปอย่างล่าช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาการขาดเงินงบประมาณเป็นปัญหาหลักที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบอยู่ และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ให้ลุล่วงไปได้ ผู้ค้นคว้าฯ มีความเห็นว่าครูภาษาไทยสามารถหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้ โดยการผลิตสื่อการเรียนการสอนใช้เอง โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น หรือวัสดุธรรมชาติมาจัดทำสื่อการเรียนการสอนหรืออาจใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงละคร การใช้เกมและเพลงประกอบการสอน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยประสบความสำเร็จได้อย่างดีเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ ตรีโรจนานนท์ (2537) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆที่มีต่อการผ่านวัตถุประสงค์ทางการเรียน พบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูอัตราจ้างเปลี่ยน โยกย้ายครูและการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผ่านวัตถุประสงค์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน พบว่าผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งที่จัดให้มีการนิเทศเฉพาะภายในและที่จัดให้มีการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ มีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้น ทำให้เห็นว่าผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญหรือมีอุปสรรคปัญหาในการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทย เพราะการนิเทศการสอนมีความสำคัญมากอันเป็นการช่วยเหลือ ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน ให้นักเรียนดีขึ้น โดยวิธีจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู เพื่อให้ครูปฏิบัติการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งจากผลการศึกษาสอดคล้องกับ นิทยา วุฒิสรรพ์ (2537) พบว่าผู้นิเทศไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน การขาดแคลนบุคลากร ผู้นิเทศมีภารกิจมากเกินไป ขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการนิเทศ และยังสอดคล้องกับพิชัย อุ่นแสง (2537) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน พบว่าบุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ ผู้บริหารมีภารกิจมาก มีการวางแผนแต่ไม่ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง ตรงกับการศึกษาของ เอี่ยม มิ่งฉลาด (2537) มงคล อินทนา (2537) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีงานธุรการมาก มีเวลานิเทศน้อย ทำให้การนิเทศการสอนไม่เป็นไปตามกำหนด ครูขาดความสนใจ ไม่ยอมรับกันเอง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความรู้ใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการสอน วิชาภาษาไทยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน

1. ควรจัดบุคลากรเพื่อเข้าสอนวิชาภาษาไทย โดยคำนึงถึงวุฒิการศึกษาทางภาษาไทยเป็นหลัก หรือถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ครูที่ไม่มีวุฒิทางภาษาไทยก็ควรจะสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมสัมมนาทางการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ
2. ควรจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรทุกประเภท ได้แก่ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น คู่มือหลักสูตร คู่มือครูประกอบการสอน แผนการสอน หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด และแบบฝึกทักษะ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูภาษาไทยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด
3. ควรให้คำปรึกษา แนะนำและดูแลเอาใจใส่การปฏิบัติงานของครูภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีขวัญและกำลังใจที่ดี
4. ควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างจริงจัง
5. ควรจัดหางบประมาณในการพัฒนาการเรียนการสอน การปรับปรุงอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสฯ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนได้โดยสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

1. ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือหลักสูตร หนังสือเรียน รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรจัดทำแผนการสอน และเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้งที่จะเข้าสอน โดยการศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร และหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ
3. ควรศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการสอนวิชาภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้นำความรู้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น
4. ควรหาโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนา การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยทั้งในด้านการใช้หลักสูตร การใช้วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ครบทุกด้าน

5. ควรหาโอกาสในการไปศึกษาดูงาน หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูภาษาไทย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีชื่อเสียงทางด้าน การเรียนการสอนภาษาไทยดีเด่น
และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้น เช่น ขยายจากระดับจังหวัดเป็นระดับเขต
การศึกษา
2. ควรศึกษาเรื่องความพร้อมและการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
ในโรงเรียนขยายโอกาสฯ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กับ สังกัดสำนักงานเทศบาล มีผลต่อ
สมรรถภาพการเรียนการสอนอย่างไร
3. ควรศึกษานวัตกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางการเรียน